

ORADEA-MARE (N. VĂRAD)
16 iulie st. v
28 iulie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 29.

ANUL XXXI.
1895.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

D. C. Ollanescu.

Satira din numărul trecut al foii noastre a deșteptat în o mare parte de cetitori noi ai noștri dorința d'a cunoșce măcar prin portret pe autorul ei, care a spus o mulțime de adevăruri prin niște versuri de totă frumusețea.

Implinim cu totă plăcerea acesta cerere, prin prezentarea portretului bine reușit de pe pagina acesta, care infățișează pe tinerul academician și diplomat în vigoarea bărbăției sale.

Prin acesta indicațiune dublă, am voit să semnalăm din capul locului, că dânsul lucrează de odată pe două terenuri: pe cel literar și pe cel politic.

S'a născut la 1849 în Focșani. A făcut studiile liceale la București în liceul Sf. Sava, a luat bacalaureatul la Iași în 1868; apoi a mers în Germania, Franța și Belgia unde a studiat dreptul obținând diploma de doctor utriusque juris; apoi literele, precum și științele politice și administrative.

Intors în țară la 1873, servi câțva timp ca procuror de tribunal, apoi la 1876 intră în serviciul diplomatic ca șef al diviziei politice în ministeriul de externe, fiind ministru dl Nicolae Ionescu, colegul său de ași în Academie.

În 1880 fu trimis prim secretar la legățiunea din Constantinopole, unde remase ca însărcinat de afaceri, postul de ministru fiind vacant, până la 1883, când fu rechemat la ministeriu în București, pentru a ocupa postul de director al serviciului con-

sular, contencios și al convențiilor comerciale.

La 1884, dându-și dimisiunea, fu ales deputat al colegiului țărănesc din districtul Putna. La 1885 maiu fu numit înse secretar general al ministeriului afacerilor străine, în care calitate fu trimis a geră legățiunea română din Viena, după încetarea din viață a ministrului Mavrogheni, post ce ocupă după căderea guvernului liberal.

La 1890 fu numit trimis extraordinar și ministru plenipotențiar la Athena, post ce ocupă până azi, deși relațiunile diplomatice dintre România și Grecia sunt încă suspendate.

El este decorat cu medalia Bene-Merenti de aur încă dela 1879, pentru scrierile sale dramatice; cu

„palmele“ de oficer al instrucțiunii publice din Franța; e comandor cu plăcă al ordinului Francisc Iosif și Sf. Stanislas din Rusia; mare oficer al ordinului Coróna României; comandor al Stelei României, al ordinului Leopold (Belgia), Osmanie (Turcia), oficer al ordinului Sf. Anna (Rusia); posedă crucea de fer a Treceții Dunării (în ultimul război ruso-româno-turc.) A fost de mai multe ori încoronat pentru traduceri în limba română a poeziilor provențale, de asociațiunea Felibrilor din sudul Francei.

E membru al Academiei poliglote italiene și al societății literare internaționale din Paris; membru al socie-

D. C. OLLANESCU.

tății Geografice Române și al Silogului Literar din Athena.

Scrierile sale literare sânt:

„Ruy Blas“ dramă de Victor Hugo, tradusă în versuri române și de multe ori reprezentată cu mare succes în teatrele din România; „Oștenii noștri“ comedie în 4 acte; „Visul Dochiei“ apolog într'un act în versuri împreună cu Th. Șerbănescu; „Doctorul Satului“ comedie în 2 acte; „Pe malul gârlei“, „Fanny“, „Pribegul“ comedii într'un act în versuri; „După resboiu“, „Primul bal“ care s'a publicat în foia noastră, comedii într'un act în prosă; „La mormântul poetului“ apologie în versuri, asemenea publicată în foia noastră. Tote aceste jucate cu mult succes pe scena Teatrului Național din București. Acuma lucră la o piesă mai mare, tot pentru Teatrul Național.

A făcut traduceri în versuri rimate române a Odelor, Epodelor, Carmen Saeculare și Arta Poetica ale lui Horațiu, operă încoronată cu premiul Năsturel-Herescu de Academia Română în 1892, când a fost ales și membru corespondent al secțiunii literare, iar anul următor membru ordinar, ținându-și discursul de recepțiune în 1894 despre Alecsandri, care s'a publicat într'un volum.

A scris monografia istorice asupra Turcilor, asupra Năravurilor orientale, Teatrului oriental și Religiozilor din Asia.

A scris mai mult de 300 de bucăți de poezii lirice, descriptive; satire, ode, eroice, publicate în cele mai răspândite reviste literare din România, unele apărute chiar în „Familia“. Cele mai multe înse s'au publicat sub pseudonimul „Ascanio“.

Romanul seu „Gheorghiiă Bucoveanu“ (neterminat încă) și nuvelele sale „Dile de ploie“ și „Fata spânzuratului“ sânt mult gustate atât ca stil cât și ca originalitate a subiectului.

Ca scrieri politice are: O dare de sémă asupra Congresului și tractatului din Berlin; O monografie istorico-politico-economică asupra Dobregei și a Basarabiei.

Rapórtel sale publicate în Cartea Verde asupra incidentului Zappa sânt foarte aprețiate.

În vigórea bărbăției sale, cu o activitate atât de rodnică, putem să ne așteptăm încă la multe și prețioase produse literare.

Însurat cu una din frumusețile României, duce o fericită viață familiară, care i inspiră un aer plin de mulțumire ce se revérsă peste intréga sa activitate literară și în deosebi asupra manierei sale afabile și gentile.

C u g e t ă r i .

Bărbatul iubește mai cu sémă femeia; femeia iubește mai cu sémă copiii.

*

Nici darurile firei, nici isbânșile, nici prieteniiile, nici căsătoria, nici avuția, nimic nu iértă lumea; abia mórtea ne-o iértă și une-ori nici aceea.

*

Sânt femei falnic de curate ca lebéda. Nu le zdreli, căci vei vedé penele lor zburându-se o clipă; apoi îți vor întórce spatele pe făcute ca să caute scăpare în mijlocul valurilor.

*

Dragostea este ca veverița, îndrăsnéță dar și sficiósă.

CARMEN SYLVA.

Moțul din Vidra.

E-o séră mult plăcută . . . se 'nnaltă luna plină . . .
Iuon Golea și nevésta, de lucru osteniți,
Gătirá-o mămăligă . . . se puseră la cină,
Și lacomi o máneară cu șapte prunci iubiți.

Femeia tristă-i díce: „Nu este în gálétă
Fáină nici de-o mánă și pruncii nu-; sătui!“
Bărbatul greu oftézá, la inimă-l ságétá,
Că pentr'o mămăligă ađi n'are bani destui!

Și par' că cu rușine priveșce la muiere . . .
Că-o șcie mamă bună, cu daruri sufletești!
Și caută la fetițe, feciori, cu-așá plăcere,
În sufletu-i, lucéferi și đine din povești!

Da 'n peptu-i e cutrémur de o durere mare,
Că góla sárăcie intră în casa sa,
Și capu 'n căruntețe îl scarpină 'n mustrare,
Când șcie datoria pe-ai sei de-a-i săturá!

„Muiere! șcii că Moții-s în țéră préfrumósă,
Cu colnici și cu déluri, cu munți innalți și stânci,
Cu codru și pădure, dumbravă recorósă,
Cât veđi cu ochii, arbori pe culmi și 'n văi adânci!

Dar' grăniști au sárace, grăunțele-s sbércite . . .
Și moșii nu-mi lăsară o palmă de pământ!
Stejerii-s până 'n ceruri, dar lemnele-s oprite,
Cu taxe mari să cumperi sicriul de mormânt!“

Femeia suspinase! — Nu, nu — el îi respunde . . .
Să n'ai tu supérare pân' eu mai pot ciopli!
Și calul îmi trăeșce!. aduc eu ori de unde
Fáină în gálétă, de hrană la copii!

Să trecă man' Sam-Petru, pornesc jos la câmpie
Pe unde-i grău, sėcară, porumb bombos. — destul!
Să vėnd, să schimb cu vase, . . . și-aduc o bogăție . . .
Să fie cătu-i iérna, tot ins' atunci, sătul!“

Pe calul seu cel sprinten, a treia đi iș légă
Pėrlăie și ciubere, șustare, doniți mari,
Și în desagi reșină ce tresnetu-l alérgă,
Și cu finior o straiță să vindă pe crițari.

Și saci, vr'o trei vr'o patru, — să-i umple cu bucate
Și niște funi și scule și cercuri de legat, —
I-ajută și nevésta . . . cu gene 'nlăcimate —
Că dór' . . . ađi se desparte pe veci al ei bărbat!

Și un pruncuț intrébă: „Dar' tata-acú pornesce?
— Pornesc! să cumpěr dragă mălaiu, să ai când ceri!“
Rădică pălăria și par' că se gândeșce . . .
Dar' díce-o rugăciune . . . cu ochii cătră cer!

Pe toți ai sei sárută . . . cei mărișori suspină . . .
Iar cei mėrunți sáltézá că-aduce-acuș mălai.
Și tata-ș face cruce, să fie 'n drum . . . lumină
Și pază . . . p'urmă díce: „Hai murgul meu, hai hai!“

Căluțul cu povara pășeșce innainte . . .
Iuon Golea tot pedestru . . . incet . . . pe urma lui!

Ai sei din drum se uită . . . și lui-i mai vin aminte:
„Ve las, le strigă-odată . . . in grigea Domnului!”

Și trec vr'o cinci minute și ei se îndepartă,
Da 'n sufletele mândre ca 'n visuri se mai ved!
Scobóre tot la vale . . . și Vidra neuitată
Remâne . . . și din ochii-i și casele se perd!

Și spre apus apucă, spre muntele Găina . . .
Cu gândul la Șiria . . . mai 'n jos, și curmeziș . . .
Cunósce tótă calea, căci țera nu-i străină,
Și șcie sate-orășe pe unde-i seceriș.

Și del' Almaj, aprópe la Crișul alb soseșce
Pe-când și luna de-aur din munți s'a rădicat, —
La țermure 'n sălcie căluțu 'npăivăneșce,
Și descărcând negoțul l'odihnă s'ășeșat!

D'acuș se scólă ca-apă s'aducă 'n căldăruță,
Și uscături culege să-și fac' un pic de foc . . .
Cu-o lécă de făină și o mămăliguță,
Se pune și cinéză flământ ca-un sărântoc!

Și pe pământ și 'n aier e liniște, tăcere . . .
Numai din riu s'aude un murmur șoptitor!
Numai pe cer s'arată in flacări mândre stele,
Și luna 'n luptă trece prin nuori albi, grăbitori!

Ascultă și priveșce . . . dar inima-i acasă
La dulcea lui soție la șapte prunci iubiți!
Simțesce-o fericire! Și-și dice, că nu-i lasă
Ca 'n cruda sărăcie să fie ispitiți!

Incet se stinge focul . . . și capul și-l aplécă
De ostenélă . . . adórme . . . și 'ncepe a visá:
Părea, că vede-aieve cum patru vulturi plécă
La gónă după jivini . . . din munți le pefugá!

Și peste Criș trecură și stând in față-i, vede
Că vulturii au chipuri ca patru fii ai sei!
Ah! Dómne! 'n vis se rógă — fă tu, pe toți de-i perde
Pe cari la judecată îi afli, că sânt rei!”

Dar' plóia il deștéptă . . . se spélă, calu-adapă,
Rencarcă ale sale și plécă iar pe jos . . .
Căluțul, cu potcova prin glod tot cale-i sapă,
Dar' lui-i, să nu se strice negoțul prețios.

In tégul din Șiria el strigă 'n gura mare:
„Reșină d'afumare! finior mirositor!
Pérlăie și ciubere! și doniți și șustare!
Tot vase bin' lucrate! haidați cumpăratori!”

Atuncea o femeie dintr'o feréstă-l chiamă:
„Měi Moțule! ian spune-mi, cu cât vinđi un ciuběr?
— Cu un florint, leliță! . . . e lesne-a bună sémă!
„Că ceri un preț prea mare . . . e scump intr'adevăr!”

— Nu-i scump leliță dragă! pe lemn, tarifa-i mare,
Și dór' . . . ađi máne . . . domnii il vënd și pe cântar!
Dar șcii ce? cât incape in schimb să-mi dai sēcără,
Aveți ășt an, destulă: alege-ți ș-un șustar!”

Femeia se gândesce . . . „De vrei, pe jumćtate
Le umplu cu sēcără! — Haid dară să schimbăm,
— Așă cum vrei, să fie, — că-am lipsă de bucate . . .
Că șapte prunci le-aștéptă . . . haid dar' să mėsurăm!”

Și-și pórtă el negoțul prin sat, din casă 'n casă . . .
Prin sate și orașe, la Radna și Arad . . .
Tot vinde și tot schimbă . . . norocul seu nu-l lasă,
Ș'umplându-și sacii, punga . . . acasă a plecat.

Că a trecut o lună cutrierând prin țeră . . .
Din tóte, ce veduse nu póte-a mai uitá
Bucatele-adunate prin șopru, pod, cămară,
Să saturi lumea 'ntrégă și nu le poți gătă!

Mult laudă el Șiria și 'n giur câmpia tótă,
Că grăul și sęcara aduseră mult rod;
Dar' și pe tata-l laudă a sa iubită glótă,
Căci are ea pe iernă, bucate . . . puse 'n pod!

(Timișóra, august 1876.)

At. MARIENESCU.

Mama lui cea frumósă.

Novelă originală.

(Urmare.)

Hulda și dama sosită, baronesa Trignoff, in curënd se impretiniră. Temperamentul vial, spiritul schinteitor, dar mai ales armonia uimitóre in gusturi, le apropiá inimele indată la prima întélnire. Baronesa erá maestră in arta d'a se acomodá pe ncobservate intru tóte gustului și párerilor altora.

Lui Egmond, afară de niște frase ceremoniale, abia-i grăiá ceva.

Cu atât mai vorbăreț se arátá baronul, un seccagenar jovial.

Privirile contelui arátáu limpede farmecul de care erá cuprins. Auđul lui cuprindea cu sete glasul musical al baronesei.

Nainte de a plecá, baronesa și Hulda își promisera reciproc a se cercetá și a petrece cât mai mult împreună.

Când óspeții se depártară, el simți un gol in internul seu și odaia i se părú că și-a perdut lumina vióia de mai nainte.

De aci incepënd Egmond iarăș deveni nepăsător față de cei din giuru-i; Gerta remase iarăș șingurá și uitată.

El își petrecea partea cea mai mare a timpului cu vênatul, ori insoțiá pe Hulda in preumblările sale călare, la cari adese-ori luá parte și baronesa.

— Ce ți-i Nadinco?

— Eu te-am șciut bogat unchiule, de aceea am venit, după mórtea soțului meu, la tine. De șcieam contrarul, nu-ți primiam invitațiunea să-ți fac poveri noue prin susținerea mea.

— Bogat! Pentru un flăcău tomnatic șingur, ca mine, erá destul; dar pentru continuarea unei vieți cu lucș, cum ai inceput a duce, nu ajunge.

Apoi remase stând naintea chaiselonge-ului, in care zăcea de jumětate culcată ființa voluptuósă a baronesei

Trignoff. Trăsăturile ei neregulate erau dominate de niște ochi intunecați. Mai de mult acești ochi aveau o privire inflăcărată, ce impresionă; acum inse farmecul acela a dispărut și un foc neodihnit mai ardea in ei.

— La ce atâta incungiur? Decă voiești să te scapi de mine, vorbește lămurit.

Baronul o intrerupse iute:

— Te rog, nu uită, că iritația strică frumuseței. Aid', fi cu minte Nadinco! Și se aședă la picioarele ei, apoi fără nici o legătură, fără nici o trecere in idei, continuă:

— Elegant om acest conte și frumos, un adevărat Adonis.

Cu cōda ochiului observă impresiunea vorbelor sale.

— Par' că n'are ochi decăt numai pentru tine și auđ numai pentru vocea ta.

Pe buzele baronesei trecu un suris triumfător.

Baronul deveni mai îndrăsneț.

— Pentru ce acēsta rēcělă și desconsiderare totală ce o păstrezi față de el? Sōrele de iernă, fie cât de frumos, nici odată nu atrage, ci instrăinează și departează dela sine inima infocată.

— Sōrele de iernă e mai plăcut, mai iubit decăt cel de veră, — îl intrerupse Nadinca. E drept, că primele ȃile de veră le salutăm totdeauna cu bucurie, dar in curēnd fugim de căldura lor, la umbră, la rēcōre. Iernă, nu veđi ce simț plăcut produce in toți numai o singură atingere a rađelor palide!?

Baronul eră p'aci să-și sărute ēnsuș mánile de incántat ce eră.

— Șciut-am eu, ce tesaur de ințelepciune și de istețime are incántătōrea mea nepōtă!

Flamura nēgră posomorită fálfiă in vēnt de 6 sēptēmāni din turnul castelului Wildisch.

O viēțā gingașă s'a rupt in flōre și copaciul strivit la mēduă sta s'o urmărăscă.

A trecut 40 de ȃile de când favorita de odinioră a fost aședată lângă inima mōrtă a mamei sale.

O rēcělă, produsă prin ușorință la plimbările de iernă, a curmat viēța scurtă a contesei Hulda.

Contele Erich, ruină vie, cu acest pāhar amar prim și cea din urmă lovitură.

Tăria sufletescă a lui Egmond părea a-l fi părăsit. In castel panica și disordinea erau la culme. Loviturile multe și repeđi striviră energla și judecata clară a tuturor.

Dintre toți Gerta eră mai nefericită. O cuprinse frica, se ghemui intr'un colț al odăii sale, amorțită și mută de impresiunea singurătății ce o incungiură.

Primind vestea tristă, baronul și nepōta sa, numai decăt viniră. Cu vorbele cele mai căldurose își esprimeră condolința și ochii pururea rēci ai baronesei deastadatā priviau cu duioșie asupra contelui. Cu vocea mișcată, smerită ca o copilă, îi oferi mână de ajutor in aceste ȃile grele.

Ochii vicleni ai bētránului rafinat sclipiau cu foc ascuns și numai decăt se asociă și el nepōtei sale.

In loc de respuns, contele se plecā asupra mānei micuțe. Sărutarea depusă pe ea eră lungă și ferbinte, tēlcuind fidel mulțāmīta ce simțīea.

Baronul și nepōta sa se instalară incă in acea sēră in chiliile din partea drēptă a edificiului.

Māna dibace a baronesei se recunoscū numai decăt. Tactul fin cu care procedea in tōtă privința și față

de toți, consolau mult inima vulnerată a contelui; iar pășirea ei hotărītă, fără genă, in casa streină, involuntar provocau din partea lui nu numai recunoșcință, dar făcură asupra-i o impresiune vie, a cărei urmă i se imprimă adānc in inimă.

Absența stăpānei de casă nimerui dintre óspeți nu i-a bătut la ochi.

Marta, servitōrea credinciosă, s'a ingrigit pe sub mână, ca toți óspeții să aște starea bolnavă a stăpānei sale, descriindu-o cu niște culori, incăt toți erau siguri că in curēnd au să se aștepte la o nouă asemenea catastrofă familiară.

A trecut actul trist. Din castel s'a depártat și cel din urmă óspe, dar baronesa eră incă tot acolo.

Contele ađi o rugă una, máne alta și ea totdeauna îi impliniă cu plăcere tōte. Dimpreună cu baronul, ea ingrigiă in tot chipul și modul de confortul și distrađerea contelui, spre fericirea cea mai mare a aceluia și spre nēcásul nespus al Martei, care nu putea suferi purtarea ofensătōre, arogantă și comandătōre ce o păstră contesa față de dēnsa și față de ceialalți servitori credincioși.

Contele cuprins de farmecul baronesei, uitase cu totul de soția sa, iar aceea vēđēnd ignorarea fără margini și atāt de dejositōre, se retrase și mai tare in singurătatea sa, cu lacrāmīle și durerea, ȃlinicii tovărăși ai sei.

Primăveră a sosit și óspeții au devenit locuitori permanenți.

Contele și baronul ocupau aripa de-a stānga din parter, baronesa cea de-a drēpta.

In etagiu, de-asupra locuiă singură contesa părăsită, căreia numai credincioșii Marta și Bernard îi ușorau incātva orele desperării.

Sērmana Gerta! Prea bine observase strāmūtarea prin care a trecut soțul ei, de când cu venirea baronesei. Acēsta schimbare amară inse mai multă durere îi făcea „mamei“ decăt „soței“.

Și totuș, tocmă simțul de mamă eră care o mai ținea intre pāreții unde a suferit atāta dispreț, atātea umiliri, pōte cele mai mari și amare din câte a avut parte in viēțā.

— Nu te depártă! — îi ȃicea bētrāna Marta — las' că vēđēndu-și odată copilașul in brațe, se va re'n-tōrce el și iarăș vor fi tōte bine... pōte incă mai bine decăt mai inainte.

Buna Martă nici ea nu speră cele spuse, dar i se rupea inima vēđēnd cum pierē și se ofileșce naintea ei viēța tineră.

Veni timpul inse, când și izvorul cuvintelor ei mângăitōre trebui să sece.

Intr'o ȃi căldurosă de primăveră Marta invită contesa tineră la o plimbare prin cărările nāsipōse ale parcului, luminate de rađele calde ale sōrelui.

— Așā sūnteți de palidă; mișcarea la aerul liber va prinde bine.

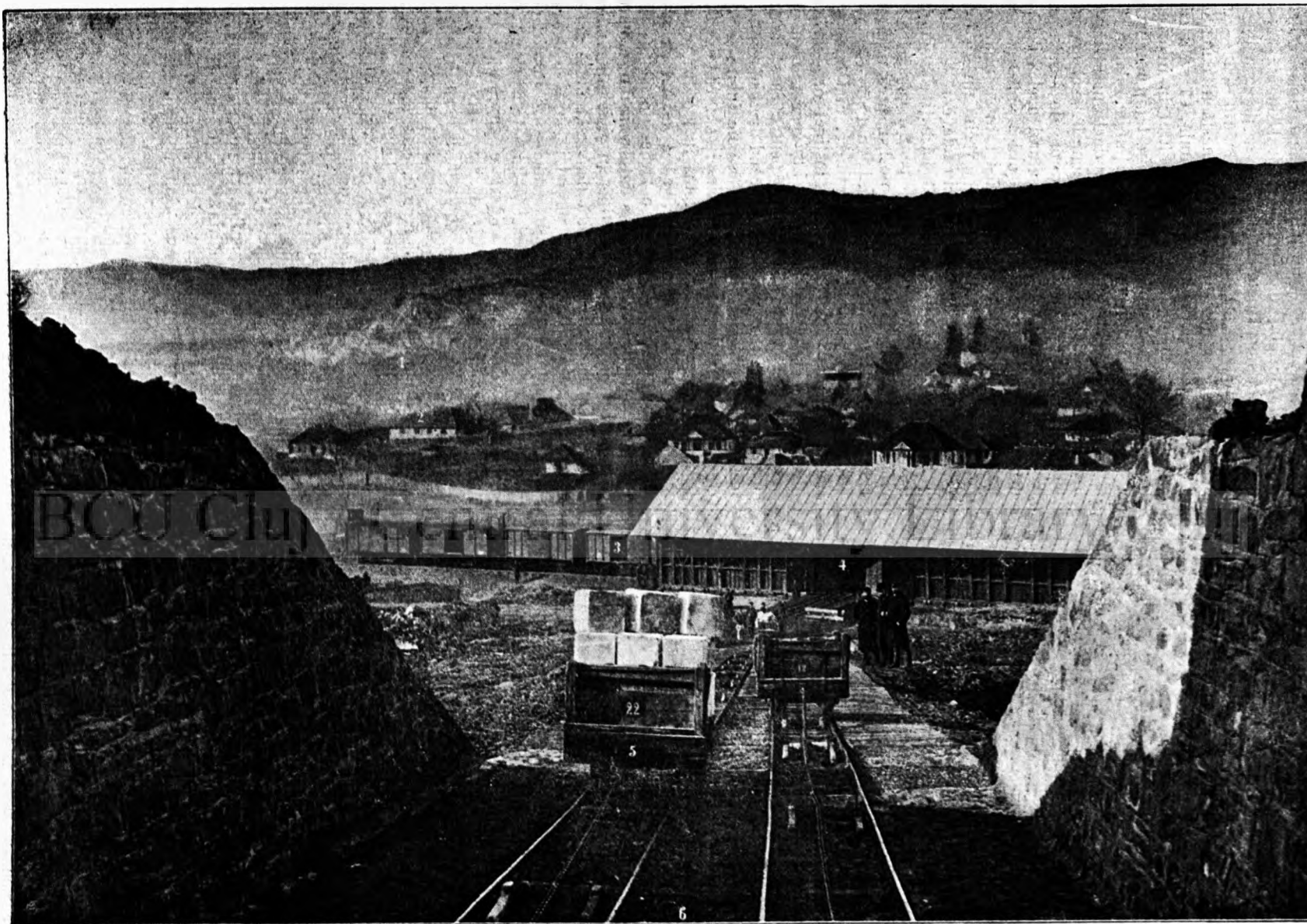
Gerta inse numai după multe stāruințe prim și să iēsă.

Umblarea a obosit-o și la sfatul Martei se oprī sub un pom, unde mai tare cădeau rađele sōrelui. Obosită se răđimă de trunchiul pomului, adāncindu-se in gānduri.

La spatele ei, in depártare respectuōsă, cu privirea ingrigiată, stātea Marta.

(Va urmă.)

AURELIA PĂCĂȚAN-RUBENESCU.

Salinele de la Slănic în România (județul Prahova).

1 Vechi exploatațiuni. — 2. Penitenciarul local — 3. Vagónele drumului de fer. — 4. Magazia sărei. — 5. Vagonetele minei. — 6. Plan inclinat automotor.

O, nu...

O nu, nu me iubi pe mine.
Eu sânt un biet nenorocit,
Nu merit ca să fiu iubit
De tine.

Intorce-ți ochii 'n altă parte,
Pe alții rađa să-și răsfrângă,
Cătând la mine-ar trebui
Să plângă.

Tu ești o ramură plăpândă
De liliac abia în flóre,
Eu glas de codru vesteđit
Ce móre.

Zadarnic ochii tei me cată...
Zadarnic ochii tei me chiamă,
Nu póte sufletu-mi decăt
Să gémă

O nu, nu me iubi pe mine.
Eu sânt un biet nenorocit,
Nu merit ca să fiu iubit
De tine.

CINCINAT PAVELESCU.

Respuns

la cele ce spun dușmanii femeilor.

IX

Gndată inse după acestea vine reacțiunea, acea ce a suferit întâia óră atâta, nu va mai avé curagiul a doua óră când va avé ocașie să iubéscă, ca să respingă fericirea ce ea șcie că e vieța sa. Reține-rea cea mare erupe, cu tótă sinceritatea inimei, iubirea e cu atâta mai furiósă și mai nebuuă, prostii peste prostii se fac, compromiteri fără de a avé macar destulă vină.

Iubirea femeii, puternică, fără frêu, îi face pe bărbați prea fericiți, astfel că așa de încarcați, nici nu mai sânt în stare a-și suportá sarcina, paralizéază tot simțul, aducându-i la apatie, ele sânt nemulțămite, vine scandalul, gelosia, reul, și catastrofa e gata — totul s'a sfârșit — vieța perdută, amor pierdut: or să te otrăvești or să te arunci mai departe în precipiciu...

Numai ce auđi că cutare s'a otrăvit cu chibrituri, cutare se despărțește, o mulțime de istorii, lumea e scandalisată și străinii strigă: românele-s rele, româncele se despărțesc de bărbați, iată ce amoruri pórtă — iată cum se compromit! Ei nu șciu cât de adâncă stă cauza, și cât de puțin vinovată e o asemenea ființă, dusă cu tótă puterea ca flóre în spre sóre, după iubirea ce n'a fericit-o și n'a gustat-o inima sa. Iubirea cea mai sfântă și mai curată, care n'are în sufletul lor nimic de sensual.

Vom vedé ce rezultate vor aduce curențele cele mai sănătoșe, căsătoria care se baséză pe adevérata iubire — de sigur va fi o causă mare pentru a produce moralitatea în țéră și vor stárpí tóte acele motive de a fi nemulțămiri în căsnicie, a nu se puté înțelege și

iubi. Décă ar puté inse cineva să le spue tóte câte le făceau bărbații, tot mai multe ar puté spune de bărbați. De sigur că décă ar fi avut o creșcere normală, décă ar fi avut ca principii în sine factorii potrivii curențului timpului, dar cine e vinovat décă avem atâtea motive a ne plânge, după cum se plângea de atâtea perversități și D. Milea în romanul seu — décă n'ar fi venit acele ciocniri din amestecul curențelor, să se fi trăit o vieță conformă naturală, să se fi căpétat creșcerea sănétósă, nu s'ar fi infiltrat în inimi simțiri bolnave; vieța trăită în mediu temperat, natura neoprită, n'ar fi infierbintat imaginațiunile, n'ar fi erupt abnorm; citești din țéră atâtea producțiuni literare, în tóte aceleași femei subline, sentimentale, acei ángeri de femei, și cu tóte acestea atâtea drame de familie, atâtea nenorociri în amor, iar mai afund aceleași cauze: durerea inimei; aceea, după ce ardea sufletul, neputând fi gustat ca să-i fericéscă, să-i sature. iubirea care la noi n'a fost trăită, căci în vieța veche nu s'a iubit; și căreia nu-i șciu măsura, nu șciu adevérat a iubi, nu o șciu mánui și întrebuintă atât bărbați cât și femei, iubirea ce și ea își are legile ei, pentru ca să fie fericită; acei ómeni ca în poporul nostru, prea aprinși și neesperienți, trecându-le, neținând cont de ele, nu se pot ferici. Alte popóre mai puțin tinere, mai temperate, pot să mérégă din natura lor, din instinct fórte bine, noi inse trebuie elocatul cel tare ce întuneacă muntea, prin lámurirea adevérului să-l slăbim, pentru ca să iubéscă puternic numai inima, atunci când trebuie, când ești iubită și merită bărbatul acela să fie iubit; și astfel conducându-ne după cerințele inimei și a vieței, să căpétăm știința cea mare: virtutea în a iubi; care se póte întvedé în cântece bine, că a esistat pe ici pe colo în trecut și în pătura ce o făcem noi.

De bine de reu, țéra ș-a dat banii de invétătură în nenorocirile întâmpate, e tinereta și neesperiența sa. Esistă inse deosebire în o țéră nemorală unde póte în afară nimic nu se aude, și numai în faptă e demoralizația cea mai mare prin deprinderea și injosirea lor logică și fiziologică a femeii, și între țéra noastră care are renumele cel mai reu, în privirea moralității la femeie, din cauza unor sgomote de amor isvorile din sentiment pe care unii ómeni comuni nici nu le înțeleg, aceste femei neputând în sine nimic sufleteșce și corporal din inima și sufletul femeii, care face pe femeia rea. — O creșcere mai normală la femeii și fete, mai sigure de vieță, mai esperiate, — care să șcie calea naturei și unde fiecare aplicare duce, și reul va încetă — iar mai presus de tóte, simțirea desvoltată a inimei: virtutea în a iubi.

Fața de acestea putem să ne apropiem cu Penderzani: nu că femeile-s perfecțiuni și sfinte! și ele sânt ómeni ca tot ce are suflet, carne și simțiri — dar le putem compará cu alte ființe ce sânt aprópe totașa ca sfinții: ca ángerii care sânt făcuți din copii; nu pentru că aceștia n'ar avé simțiri și nu fac nici un reu, dar pentru că sânt nevinovați de ceea ce fac. Și nu sânt óre bărbații mai vinovați? bărbații și părinții ce țin femeile și fetele cu urechile astupate, dór n'ar auđi nimic de ale lumii, ca să aibă femei nevinovate; iar tocmai prin neesperiența acésta apoi se pierd — pe când ar trebui singuri să le inarmeze, să le deé cărți să citéscă adevérul, să vedă reul, să șcie și să vedă clar unde conduce inima, iubirea, care e așa de amágitótor invélitá încât nici nu ț-ar trece prin munte; numai când te trezești — veđi, dar e prea târđiu! Să vedă ele bine, să citéscă, să cunóscă tótă calea, tótă

natura și atunci se vor ști apăsă; ceea ce în creșterea de ași, de salon și superficială, nu poate intra. Până când nu va fi acesta, de gâba le vor acasă; iar când atunci una va face-o din conștiința întregă, vei ști se că a avut vr'un motiv puternic ca să facă, se că în adevăr e o rea.

O imaginațiune aprinsă și reu formată contribuie a aprinde iubiri ce n'ar avé cause ca să fie și pentru persoane ce nu merită de loc, atribuindu-i cuiva calități supranaturale și făcând din el idealul ce nu există decât în capul teu; iar din necunoștința de tine, din nerădicarea destul de sus a persoanei tale, îl întărești singură cu atâta mai multă putere asupra ta, o astfel de iubire nefăcând iubirea adevărată și neavându-și rădăcinile în fundul inimii, va trece fără a lăsa urme, dar va fi cauza la mii de efecte rele pentru viața întregă și la nefericiri. Astfel se poate iubi din trebuința de a iubi pe cineva ce nu l'ai putut suferi la început — e dar ceva fals, în contra simțirii și gustului teu. De aceea e reu de a ține pe fete retrase, a nu vedé lumea și cunoșce după realitatea lor, lucrurile și oamenii, fiind espuse la cele mai mari nebulii.

Tot astfel există de la natură ființe reci, nepăsătoare, pe când altele din contra: expansive, simțitoare, iubitoare, mai cu seamă la român — acesta e naturelul seu. (Va fi puterea și tinereța poporului!?) Sunt oameni cari trec de o sută de ori pe lângă un lucru, fără ca să-l vedă; pe când altul numai l'a zărit și i-a prins interesul — de multe ori o nimică întregă, și cu toate acestea începe a-i da din viață, a-i da din sine, fie acesta un lucru, fie un pom, fie o carte, fie un om, se că v'o afacere ore-care; afundându-se cu câtva mai mult în înțelesul celui lucru, căpătând din ce în ce mai mare iubire, și prindând pasiune a-l cultivă — există așa și dispozițiuni în natura cuiva de a se atașa astfel; ființe iubitoare (vor fi acei „oameni iubiți“ cum le dice poporul) cari prin aceeași lege vor fi în pericol când vor veni în atingere cu simpatia lor, când iubirea lor va deveni amor.

Iubim de regulă și ne interesăm de ceea ce face mai mult parte din noi, de care suntem legați prin ceva natural și secret: națiunea noastră, poporul, un om ce ni se asemănă și cu care ne asemănăm în idei, în simțiri, ce ne convine așa, nu știi cum, fără să vrei, fără să știi; — în popor astfel de oameni se simpatizează și se spune că „se potrivește la sânge“ un asemenea lucru la el e sfânt, e iresistibil. Astfel fără a fi vorbit o vorbă, ai vădut pe cineva și-ți pare că-i cunoști toate gândurile și de la prima vedere li se pare că se cunosc amândoi de ani. Este sentimentul acesta de a iubi, o crimă? Îl poți invinovați pe cineva că a iubit, când iubirea e un mister al inimii atât de adânc și trăsura de unire ce pune în oameni Dumnezeu? Iubești din cauza acesta cu toată gingășia pe o femeie de secul teu, pe un copil, pe un bărbat — și decât iubești astfel pe acea femeie, decât iubești astfel, pe copil îl săruți de o sută de ori pe ochi, pe gură, pe obraze; pe bărbatul ce îl iubești, nici atâta nu poți! ești deci mai vinovat când ai sărutat astfel pe femeia de secul teu, se că pe copil, decât pentru și mai marea iubire ce o porți din această suferință bărbatului ce mai mult te iubește și îl iubești. Idealistul, în asemenea cas, poate fi dus ca într'un vis, în o înșelare, numai de ideal, de frumos, de poezie până ce simțimentul dulce și curat îl duce la abis, despre care nici n'a cugetat; realistul din contra, va vedé lucrurile de la primul moment în toată goliciunea lor, fără de a avé știre și de a fi smo-

mit de măreția ce celalalt a simțit, ceea ce îl poate determina la timp, cu conștiința deplină, să oprească toate la o frumoasă amicitie și mai departe nu. Afară de această iubire, care-i cea mai înșelătoare, câte altfel de iubiri nu mai sunt, după trebuința sufletescă se că materială a omului ce-i atrag simțirea, și ca într'o beție îl duc într'un cântec spre înjosire și pământ decât nu a fost sancționată de legile sociale care numai sub nimbul acesta recunosc iubirea și o poate tolera; iar când căsătoria e sancționată și iubirea nu există se că nu-i așa cum trebuie să fie, iubirea care e factorul cel mai puternic din viață, ce nu cunoșce legile noastre sociale, și ca atare tot va fi; nenorocirea se va întâmpla. Nu poate să fie mai mare nefericire decât aceea de a-ți lua cineva ceea ce iubești, căci îți oprește viața în loc, procurându-ți cea mai mare durere ce poate să existe, și prin urmare e în contra omului un păcat! Sunt multe cântece la noi care arată cu toată sfâșierea durerea aceasta — dar tot astfel păcat e și când furi iubirea ce i se cuvine cuiva și care-i face toată fericirea și o dai altuia; din astfel de casuri stărnindu-se desperarea până la a produce mărta sa!

ELENA VORONCA.

Spahiu.

De Sixte Delorme.

Uite, imi dice căpitanul Donnavayere, coala, între amarabuzii aceia cu călma albă, s'a petrecut lucrul. V'am vorbit de mai multe ori de Patriciu Galadious. Un cavalier mândru, în ținutul nostru Camargue, poate că nu era altul ca el care să înhațe căma omului cal sălbatec și să-l domesticească! Amândoi eram din comuna Saintes-Maries-de-la-Mer; casele noastre erau vecine și până la vârsta de douăzeci de ani ne-am iubit frățesc; apoi, se angajă într'un regiment de Africa și, câțiva ani, n'am mai avut veste de dânsul decât din scrisorile tatei.

Îl găsi în Algeria, la Tizi-Ouzou, în primăvera anului 1871, după resboiul cu Germania. Era sergent în spahii. Eu eram sub-locotenent de vânători.

— Uite! Donnavayre! strigă el întindându-mi brațele.

Atâta pută dice de-ocamdată. Ce bucurie!

Se ducea în recunoșcere în spre Dra-el-Misan. Kabili începeau să se mișce; în toate satele de munte se predică resboiul sfânt. Totuș Patriciu se întorse cu spahii sei fără să tragă focuri. Berberii de sus fabricau ierbă, turnau glonțe, ștergeau tunurile.

Până la începutul lui aprilie trebuia să stăm în observație.

Ne imprietenisem cu fiul colonelului Sandroz și ne duceam adesea să-l vedem la moșia lor Petit-Poligny. Erau Jurasieni, stabiliți în vale de la 1860, oameni muncitori și industrioși. Averele lor prosperă. Patriciu se interesă de recoltele lor bogate. Patima pământului îi apucase de-odată. Nu mai visă decât să se colonizeze și el, și cu plăcere vorbea de visul acesta trei Laurenția Sandroz.

Laurenția era de douăzeci și doi de ani. După mărta mamei ei, vădă de casă. Tatăl și frații ei diceau: „Ea e guvernanta noastră!“ Activă și energică, dirigă și administră. Era frumoasă. Ridea foarte rar, dar confidențele lui Patriciu o făcea să zimbescă.

Provensalul acesta plin de entuziasm îi plăcuse numai decât și cinstea lui de soldat îi inspirase o simpatie.

II

Intr'o seră pe când sorele apunea, tinera fată și sergentul stau pe zidul din grădină.

— Negreșit că da, dicea Patriciu, aş vré să me stabilesc în vecinătatea lui Petit-Poligny. Dar o să-mi trebuie spațuri vaste în câmpie, colo, o să isbutesc pôte să-mi fac livezi frumoșe; o să am turme de oi ca în Camargue. Dar, adaogă el cu nerăbdare, ce dracu vré individul ăla care ne privește cu atâta încăpălinare.

— Ah! respunse Laurenția, e omul verde.

— Omul verde.

— Se dice așa din cauza pielitei lui verdue, aproape bronzată. Nu-i cunosc adevăratul nume. A venit de două ori la tata pentru niște grâu, și de atunci trece mereu p'aci.

— Ca să se uite la zidurile grădinei?

— Da, dle Patriciu.

— Are un cal superb, celma de mătase, arme de lucs, trebuie să fie un șeic.

— Frații mei cred că e o rudă a lui El-Mokrani.

După ce trecu apa, Arabul ajunsese pe șosea; apoi, oprindu-și calul la vre-o sută de metri, începî să se uite la Laurenția și la sergent.

— Dșoră, dîse Patriciu, sêlbaticul acesta me plic-tisește, e obraznic.

— Dar, respunse liniștit tinera fată, nu dice nimic, dle Patriciu.

— Tocmai pentru că nu dice nimic e obraznic; am să-i vorbesc eu.

— Ei, veți-ți de drum, Sidi-Maboul.

Arabul murmură ceva, apoi se depărtă încet.

III

Peste cinci séu șese zile, Kabilia eră răsculată.

Sâmbătă la 5 aprilie, colonele de rebeli coman-date de El-Nokrani se coborî în văile Sebaului, distrugînd morile, jefuînd și ardînd casele.

Noi trebuiăm să stăm locului, ca să protejăm pe colonii cari se refugiau. Tôtă noptea vêdurăm pe Kabili trecînd ca niște fantome în lumina incendîilor.

Satul european ardea; a doua zi, la răsăritul sôrelui, nu mai remăsese decât dărîmături.

Sandroz cu fiii lui se uitau, de pe demparte furioși:

— Ah! tâlharii, diceau, tâlharii!

Plecată pe parapet, Laurenția avea ochii plini de lacrimi.

Totuș, nu tôte casa lor arsese, se vedeau încă acoperișurile verzi. Dar, între opt și nouă ciasuri, vre o două séu trei sute de Kabili trecură apa și se repeziră spre casă, dând foc. Șeful lor înalt, slab, călare pe un cal negru, se oprise în fața porții și se uită în spre noi cu sfidare.

Eram la pândă, cu vre-o două-șeci de vênători, la spatele unui gard; ômenii mei erau desnădăjduiți:

— Locotenente, diceau ei, dar îi lăsăm să prade tot?

Dar n'aveam nici un ordin. Și apoi am fi fost măcelăriți de gêba.

Petit-Poligny ardea. Se isprăvise cu dênsa.

Deodată vêdurăm pe Kabili aruncându-se în vii și urcând spre drumul Fortului: impușcăturile începură.

Patru spahii coborau; caii erau albi de spume; săbiile lor străluciau.

Impușcăturile deveniră mai dese; Kabili ochiau de la două-șeci séu trei-șeci de pași. Doi spahii cădură. Un altul se întorse și dispărî după un buchet de arbori. Cel d'al patrilea trecu sub o grindină de glônțe și, într'un galop nebunesc, coborî spre móră; în câteva sărituri străbătî apa și-l vêdurăm urcând în lungul grădinei caselor.

Îl recunoscuserăm. Eră Patriciu care ne aducea depeșele de la Fort. Eră scăpat, arabii nu-l mai puteau ajunge.

Dar de-odată își opri calul, vêduse pe șeful Kabibililor, — omul verde, — care se repezi spre el strigând:

— Ah! căne, fiu de căne! ađi n'ai să mai latri.

Patriciu cu sabia în mână se repezi la dușman. Eră nebun, nebun de mânia.

— Înainte, cu baioneta! strigai vênătorilor.

Și pe când cabili ieșiau din curte ca să incun-giure pe spahii, coborîm drumul în marș.

O detunare resună: calul lui Patriciu se rostogoli.

Îl strigai: „Patriciu! Patriciu!“ Spahiul nu res-punse.

Omul verde se ridicase în scări și scotea țipetul de biruință:

— *Allah akebiér!* . . . Dđeu e cel mai mare.

— Foc! comandai, foc!

Omul verde căđu, Kabili se retraseră.

Pe când vênătorii scotociau viile, eu ridicai pe nenorocitul meu prieten.

— Ah! frate, murmură el, am sfêrșit . . . Dar ascultă . . . Vei spune . . .

Nu putu isprăvi.

Îl transportarăm pe parapet.

Laurenția și frații ei veniră întru intimpinarea noastră.

— Stați! dîse murindul, sufêr prea mult.

Fu lăsat jos, și tinera fată ingenunchiă lângă el.

— Dómne! Dómne! dîse ea, plângînd, Patriciu zimbî, și pe când me plecăm să-l sărut, îl auđii îngânând:

— Ce vis frumos!

Cugetări.

Virtutea n'ar merge așa de departe, decă vanita-tea n'ar insoți-o. *La Rochefoucauld.*

Interesul care orbește pe unii, luminează pe alții. *Acelaș.*

Grația e pentru corp, cea ce bunul simț e pen-tru spirit. *Acelaș.*

Amorul e un punct luminos care domnește peste tot pământul. *Beujamín Constant.*

Ilusia face fericirea; realitatea de multe ori înșelă. *Chastel D'Axun.*

Gura e interpretul inimei. *Racine.*

Geniul ca și virtutea nu se invêță.

Dđeu i-a dăruit femeii virtuți strălucite și mari, cari întunecă cu totul alte lipsuri și neperfecțiuni ne-insemnate. *Luther.*

Inimă de femeie.

Maiestósă a intrat în sala de dans rotindu-și privirea arogantă în giur. Ochii tuturor se ațintiră asupra ei; bărbații o priviau cu admirare, femeile jaluse.

Eră una din acele frumuseți orientale cu nasul puțin încovoiat, cu fața plină severă și totuș atrăgătoare, cu ochii negri din cari lucia cu atăta putere focul încrederii în sine și a mândriei desprețuitoare.

Jocul se începe. Toți grăbesc către dăna și ea joca cu toți de-a rândul având pentru fiecare o vorbă dulce, păstrându-și cu toate acestea răcșla și mândria.

În un colț al salei stătea un tiner palid. Părul lui eră dat în disordine pe frunte, din ochii lui lucia o melancolie adâncă — eră un artist... un biet poet!...

El se uită cu nesăț la ea, o vedea cum își petrece cu toți și inima lui bătea cu tărie. O cunoșce de mult, a și publicat o poezie care i-a dedicat-o ei și i-a trimis-o și în manuscris...

Vértejui balului îl ameteșce... farmecul ei îl atrage, doria și el să jöce cu dăna, căci dör el avea mai mult drept ca ceilalți... inima lui eră numai a ei.

Cu pași nesiguri și stingaci s'a apropiat de ea cerându-i un vals. Ea i-a aruncat o privire desprețuitoare — ori numai lui i s'a părut așa — dar i-a rădicat și punându-i mâna pe umăr s'a pierdut în vértejul părechilor dansătoare. — El eră bêt de fericire, tremurâ stringându-o la pept... i se părea că totul e vis...

De-odată înse îl redeșteptă vocea ei tremurândă de mânie, când i șopti la ureche: „Cine ți-a dat dreptul să-mi faci declarațiune de amor cu poezia aceea? Astfel de obrăznicie nu sufăr... Și acum condu-me la loc“.

Cu ochii privind în gol, nevädënd și neauđind nimic, ca nebun o conduse bietul poet la loc, eșind după aceea repede, buimăcit, cu capul gol, afară din sala de dans.

Ea, ca și când nu s'ar fi întemplat nimic, dansă veselă mai departe... din când în când înse își aruncă ochii spre un tiner înalt și brun, spre acela care-i tulbură somnul și nici nu voiă să șcie de ea, și oftă... oftă în ascuns.

***

Diarele aduc șcirea tristă, că poetul X a murit, se crede că un amor nefericit l'a împins la sinucidere. Ea a celit vestea acăsta, a tresărit puțin, dar în momentul celalalt recăștigându-și liniștea, a șoptit indiferent: „A fost un nebun“.

Conductul funebru trece pe sub ferăsta ei, e atât de trist, nici o cunună nu-e pe sicriu, nime nu-l urmază!... Cu toate aceste ea-și întörce privirea de la acest conduct riđënd, voidnd par că să đică: „Acesta a cutezat să me iubescă!“

Riđënd trece pe partea opusă a stradei o păreche tineră și fericită; e el, care-i tulbură somnul; cu tinera lui soție. Ea care numai mai înainte a ris peste osămintele unui adorator al ei — vädëndu-și acum visul amorului seu sburat pentru vecie, căđu în un leșin ușor

Oh! inimele femeieșci sunt așa de sentimentale când iubesc, și atât de reci, când sunt iubite!

EMILIU SABO.

Salinele de la Slănic.

În nr. acesta iarăș publicăm o ilustrațiune, care înfătoșeză exploatarea sării în minele de la Slănic în România.

Acăsta ne pune în vedere vechile exploatațiuni, penitenciarul local, vagonetele drumului de fer, magasia sării, vagonetele minei și un plan inclinat automotor.

LITERATURĂ și ARTE.

Șciri literare și științifice. *Dni Gr. Tocilescu și G. Lahovari* represintă România la congresul de geografie ce se ține acuma la Londra. — *Dl George Bengescu*, ministru plenipotențiar al României la Brusela și membru corespondent al Academiei Române, a publicat în Brusela un volum intitulat „Bibliographie franco-roumaine du XIX siècle“. — *Dl St. Hepites*, directorul institutului meteorologic de la București-Filaret va reprezentă România la conferința internațională de măsururi și greutateți ce se va întruni la Paris la sfărșitului lui august. — *Dl Nicolae Iorga* a publicat la București conferința sa „Basta și Mihaiu Vitězul“ ținută ierna trecută în Ateneul român din București. — *Novetele dlui Caragiale* au apărut la Praga în traducere bohemă.

Șcrierile lui Traian Doda. „Dreptatea“ primeșce informațiunea din Caransebeș, că familia regretatului general Traian Doda, consultând câteva persoane competente, a decis să predea unui comitet toate hărțiile aceluia, să le examineze și să publice cele de publicat. Comitetul acesta, sub presiul dlui general de divizie Teodor cav. de Seracin, se compune din dnii Stefan Velovan, Adrian Diaconovici și dr. Constantin Popasu.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1899 Academia Română va decerne următoarele premii: *Premiul Asociațiunii Craiovene* pentru dezvoltarea învățământului public, în suma de lei 1500, celei mai bune cărți didactice în limba română, dintre cele tipărite de la 1 ianuarie 1895 până la 31 octombrie 1898. Terminul depunerii esemplarelor e 31 octombrie 1898. — *Premiul Alexandru Bodescu*, de 1500 lei, celei mai bune lucrări scrisă în limba română asupra următorului subiect: „Cercetări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-albă. Terminul presintării manuscrisurilor 1 septembrie 1898. — *Premiul Neuschotz*, de 2000 lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului, celei mai bune lucrări scrisă în limba română asupra următorului subiect: „Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la români până în 1875“. Terminul presintării manuscrisurilor, 1 septembrie 1898. — *Premiul Statului Lazăr*, de 5000 lei, celei mai bune lucrări scrisă în limba română asupra următorului subiect: „Studiul hidrografic complet al unuia din următoarele riuri: Jiul, Oltul, Argeșul, Ialomița, Siretul“. Studiul va cuprinde: cursul riului; studiul măteci lui; afluenții lui; lungimea cursului, natura terenurilor pe cari curge; permeabilitatea lor; debitul lui și al principalilor lui afluenți în stare normală și în stările excepționale de creșcere și de scădere; diagrame cât mai complete, represintând regimul riului și al principalilor sei afluenți într'o perioadă de timp cât mai lungă posibil; întinderea terenurilor supuse inundațiunilor riului și afluenților sei; un proiect pentru îmbunătățirea regimului, eventual pentru canalizarea lui și facerea na-

vigabilă a lui; un proiect pentru irigarea terenurilor cultivabile cuprinse în basenul riului considerat, pentru îmbunătățirea și pentru utilizarea lui. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 septembrie 1898.

O lucrare despre catastrofa. Dl T. V. Păcățian din Caransebeș, precum aflăm din „Dreptatea“, a prezentat ministrului de justiție al României o lucrare intitulată „Catastrul și modurile introducerii sale în România“. Lucrarea totă se cuprinde în 16 capitole.

O carte maghiară tradusă în românește. În timpul actual al șovinismului turbat, este cu neputință să citești o lucrare politică maghiară, fără ca să nu dai în ea de cele mai murdare insulte la adresa a tot ce este românesc. Atât mai mare ne-a fost dar mirarea astă-primăveră, când am citit cartea dlui Ludovic Lakos, „Visszaemlékezés a török-román-orosz háboruból“ în care serie obiectiv adevărul despre armata română, care la Plevna ș-a făcut cu atâta bravură botezul de sânge. Cartea dlui Lakos bine primită în cercurile românești, va apărea acum și în traducere românească, făcută de dl Aureliu Trifu, colaborator la „Dreptatea“, care și deschide abonament cu 1 fl. 50 cr.

Diaristic. *Mesagerul Național*, un nou ziar politic român, va eși la București în 1 septembrie, sub conducerea dlui Roberto Fava, cunoscutul italian filoromân. — *Lumina* ce a apărut în Giula, sub redacția dlui D. Voniga, a încetat — deocamdată.

TEATRU și MUSICĂ.

Teatrul din Iași se clădește sub conducerea arhitectului vienez Hellner. Lucrările au înaintat atât de mult, încât în toamna anului viitor teatrul se va pute deschide. Acum se face plafondul și decorațiunile în ghips a logelor. Esecutarea este din cele mai artistice.

Concert și teatru în Oravița-română. Corul vocal român gr. cat. din Oravița-română va da la 1 august n. concert și reprezentațiune teatrală în teatrul de veră din grădina otelului „Coroana României“, sub conducerea învățătorului Ioan Bogdan. În concert se vor cânta cinci cvartete; apoi se va reprezenta comedia-opera „Bărbații fermecați“ în 3 acte de M. Pascaly, în care vor juca doșorele Maria Crașovean, Elena Vodă, Rosalia Măgurean și dnii Costă Vodă, Ioan Vodă, Ioan Dan, George Măgurean și Alecsa Toc.

Concert în Alba-Iulia. Corul mixt al țăranilor din Orăștie va da la Alba-Iulia în 4 august, sub conducerea învățătorului Ioan Branga, un concert, după care va urmă dans.

Compania teatrală Vlădicescu, una din cele mai bune ce sînt în țară, a început să dea în București în grădina Dacia un șir de reprezentații.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericesti și școlare. Dl Titu cav. de Oniciu, paroc și asistent protopresb. din Câmpulung, carele a încetat din viață la 13 iulie n., a înființat o fundațiune de 1000 fl. în folosul Societății doamnălor române din Bucovina. — *Dșora Maria Cioban* din Abrud a făcut la Budapesta esamenul de stat pentru învățătoare și a fost calificată pentru școlele civile.

Reuniunea învățătorilor români gr. c. din Biharia. În mai multe rânduri s'a constatat în țiare, că numai învățătorii români gr. c. din Biharia nu au o reuniune. Nu de mult dl Petru Herța învățător în Beins a adresat un apel către colegii sei, invitându-i să se adune la 3—5 iulie în Oradea-mare, spre a se constitui. Acum dintr'un apel al dlui Alesandru Mureșan, cantor-docent în Poceiu, publicat în „Gazeta Trans.“ aflăm că la terminul fiesat s'au adunat mai mulți preoți și învățători la Oradea-mare, înse zelosul convocator nu s'a prezentat și astfel nu s'a făcut nimica; dsa dară convocă de nou pe învățători la 2 septembrie în Oradea-mare. Dămnă ajută!

Archidieceasa Sibiiului. Consistoriul archidiececan publică concurs pentru un stipendiu de 500 fl. din ajutorul de stat al archidiecesei și destinat pentru calificarea mai înaltă a clericilor absolvenți din archidieceasă la o facultate teologică ori filosofică. Terminul e 15/27 august.

Internatul Vancean de fetițe diu Blaș. Terminul concursului este până la 15 august. Plata pe an e 120 fl., în două séu cel mult în patru rate anticipative. Elevele primesc locuință, vipt, spelat, luminat și încălțit, instrucțiune în fert, spelat, călcat cu ferul, copt, tors, țesut, curățit, grădinărit, croit, cusut, ducerea socotelelor economiei de casă, cumpăratal artieliilor ținători de economia casei, conservațul și aședatul legumelor și victualelor peste iernă, îngrășatul animalelor, prăsirea și ținerea galișelor și altele.

Lista premiaților din școlile medii de la Brașov. I. gimnasiu: Căldărea Ión, Cristodorescu Ión, Garoiu Ión, Grecean Ión, Pralea Ión, Rafiroiu Ión, Sulică Constantin, Tohănean Ión. II. gimnasiu: Glăjar Vasilie, Grecean Vasilie, Motôșcă Vasilie, Popescu Eugeniu, Popșteriu George, Nicóră Mateiu, Drăguș George, Danielopol Nicolae, Mircan Stefan. III. gimnasiu: Minea Ión, Păsărariu Nicol., Popa George sen., Găvrus Ión, Moga Constantin, Taflan George, Suci Traian IV. gimnasiu: Banciu Vladimir, Garoiu Ión, Beleuță Ilie, Boeriu Traian, Tulbure George, Tocit George, Stoica Dionisie, Potcovă Ciprian, Căldărea Nicolae. V. gimnasiu; Bogdan Alesandru, Comaniciu Ión, Mercheșan Iosif, Enescu Moise, Gonța Ilarie. VI. gimnasiu: Minea Ión, Macaveiu Ión, Stoica Emilian, Șerban Daniil, Tămaș Nicolae. VII. gimnasiu: Frateș Romul, Meșter Vasilie, Nóghea George, Ciuleiu Ión. I. reală: Tulbure Ión, Nistor Pompiliu, Muntean George, Nema Nicolae, Scorobeț Trandafir. II. reală: Fătuleț Andrei, Monea Pavel, Motoc Maxim, Negru Sofron, Proca Ión, Țirea George. III. reală: Pufu Virgil, Podariu Ión, Coleș Ión, Țișca Emil, Ovesca Ión. IV. reală: Radu Traian, Lăpădat Ión, Dogariu Romul. I. comercială: Negrea Acsente, Minișan Petru, Rimbeț Nicolae, Jucu Coriolan, Sterian Valeriu, Vraciu Laza. II. comercială: Óncea Ión, Stoica George, Bereu Nicolae, Tocanie Romul.

O nouă biserică română în Brașov. Dumineca trecută, la 21 iulie, s'a pus pétra fundamentală la noua biserică română în Brașov-cetate. Cu asta ocașiune părintele Baiulescu a ținut o cuvântare. Români din Brașov nu mai aveau biserică în centrul orașului, căci cea vechiă li s'a luat prin sentință judecătorească pe séma grecilor.

Despărțământul Oravița al reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului s'a convocat în adunare generală, de către vicepreședintele George Țiunea din Varadia, pe 2 august n. în școla montană din Oravița-montană. Cu lucrări s'au înscris ir vțătorii Nicolae Baios și Iancu Duda.

C E E N O U ?

Sciri personale. *Dl Vasile Dumbravă*, vicenotar în comitatul Coșocna, a fost numit inspector matricular pentru cercul Nyiregyháza, (comitatele Zemplin, Sabolci și Haidu și orașul Dobrișin.) — *Dl dr. Isidor Pop* ș-a deschis cancelărie advocațională în Sighetul-Marmației.

Asociațiunea transilvană. *Despărțământul Blaș* a ținut anunțarea sa generală în comuna Cergăul-mic la 14 iulie sub presiunea dlui Ioan German, care în discursul său de deschidere a accentuat studiul literaturii românești. Între cei de față a fost și președintele Asociațiunii, canonicul I. M. Moldovan, proprietar în acea comună. Din raporturi s'a constatat, că despărțământul progresază. Adunarea s'a încheiat prin un banchet, după care a urmat dans. La acesta au luat parte următoarele dămine Ana Moldovan, Amalia I. Moldovan, Amalia Papiu, Eugenia Popa, Puian, Valeria Uilăcan, Livia Domșa, Rosa Furca și dășorele surorile Moldovan din Blaș și din Cergăul-mic, Uilăcan, surorile Bran, Puian, Domșa, Bărbat și altele. — *Despărțământul Dicio-Sân-Mărtin* s'a convocat în adunare generală în opidul Dicio-Sân-Mărtin la 11 august, de cătră directorul Vasile Zehan, secretar Simeon Căluș. — *Despărțământul Abrud* se va întruni în adunare generală în Sighetul-sat, la 11 august, sub presiunea dlui dr. Simeon Caian, secretar dl Ion Maior.

Inmormântarea generalului Traian Doda s'a făcut la Caransebeș vineri la 7/19 iulie cu solenitate pătrunzătoare. La actul funebrel a celebrat ănsuș Pr. Ssa episcopul Nicolae Popea, cu asistență strălucită. Caracterul marcant al inmormântării a fost militaresc. Au luat parte multe delegațiuni și popor imens. Numarul corónelor a fost foarte mare, între ele s'a observat a episcopului Popea, a dlor Al. Mocsonyi, Vincențiu Babeș și familia și altele. În biserică a ținut cuvântare arhimandritul Musta, iar la mormânt asesorul consistorial Ioan Ionaș.

Congresul naționalităților în Budapeșta. De mai mulți ani se discută în diarele politice întrunirea unui congres al naționalităților din Ungaria. Acum, comitetul provisoriu al delegațiilor partidelor naționale române, sârbe și slovace, convocă congresul acestor popore la Budapeșta pe 10 august. Convocatorul e semnat de dnii Vasile Mangra, dr. Stefan Petrovici, din partea românilor; Paul Mudron, dr. Samo Daxner, din partea slovacilor; dr. Emil Gavrilă și N. Joksimovici din partea sârbilor.

Petrecere de veră în Toplița-română. Inteligența română din Toplița-Română va arangia acolo la 1 august n. o petrecere de veră în sala „Otelului la Sore“. Venitul curat e destinat în folosul școlii române gr. or. din Toplița-română. În fruntea comitetului stau dnii George Maier president, Octavian Popescu cassar, Grigore Popescu controlor.

Stăna-de-vale, locul de cură climatică în munții Beinșului, în dominiul episcopesc gr. c. român de Oradea-mare, face progrese foarte frumoșe. De curând se va instala o linie telefonică ce va legă incântătoarea vale cu reședința episcopescă din Beinș. Nu peste mult se vor construi doue imponente fântăni săritore, apoi se va introduce lumina electrică. Ôșpeții au început a se adună din multe părți și se sperază că sezonul are să reușească foarte bine. Timpul e prea frumos.

Portul Constanța. Am scris nu de mult că guvernul României a luat măsuri pentru transformarea portului Constanța, conform trebuințelor înmulțite prin

deschiderea marelui pod de peste Dunăre de la Cernavodă. Pentru darea în întreprindere a lucrărilor s'a ținut licitație la ministeriul lucrărilor publice din București și toate lucrările de lărgire, adâncire și construire a portului s'a dat casei Hallier et Comp. din Paris, cu care s'a și semnat contractul. Casa Hallier ș-a câștigat o bogată experiență pe terenul acesta, căci tot ea a executat lucrările de așa și în porturile Hăvre (Franța) și Meuse (Belgia.) Ea va angaja și doi ingineri români. În anul acesta se va adună numai materialul trebuincios și numai la primăvera viitoare se vor începe lucrările propriu zise.

Petrecere de veră în M. Ludoș. Inteligența română din M. Ludoș și impregiurime va arangia la 4 august n. petrecere de veră în pavilionul din grădina Császár. Venitul curat e destinat pentru înfrumșetarea bisericii gr. c. noue de acolo. În fruntea arangiamentului stau dnii: Nicolae Solomon president, George Simu secretar, Ioan Boeriu cassar, Dimitrie Ianchi controlor.

Petrecere de veră în Budiul-de-Câmpie. Inteligența română din Budiul-de-Câmpie va da duminică la 28 iulie o petrecere de veră, în folosul bisericii de acolo. Comitetul arangiator se compune din 21 ănsi, în cap cu dnii Basilin Cicudi Vlăsa președinte, Pamfilie Podobă cassar, Corneliu Catona secretar, Filon Rece controlor.

Bal la băile de la Stoiceni. Inteligența română din Lăpușul-unguresc va da, cu concursul mai multor tineri academici, bal filantropic la băile de la Stoiceni, în 1 august, în folosul școlii gr. c. române. Comitetul arangiator s'a compus astfel: președinte v.-protopopul Vasile Muste, vicepreședinte pretorul emerit Vasile Muste, cassar Ioan Oltean, controlor Dim. Dragoș, secretar I Vas. Filip, secretar II Cr. Popescu și alți 27 membri în comitet.

Petrecere de veră în Maierle Timișoritt. Reuniunea română de cântări din Maierle Timișorii va arangia la 4 august n. petrecere de veră în grădina și salănele restaurantului Novotny, împreună cu concert de muzică militară și civilă, cu diferite petreceri populare și cu joc. Venitul curat este menit fondului stégului reuniunii. Petrecerea se va începe la 4 ore după miezădi, jocul la 8 sora.

Pentru stégul negru. Din Făgăraș se scrie „Gazetei Trans.“, că învățătorii Berescu (gr. or.) și Stroia (gr. c.) de acolo au fost pedepsiți de solgăbireul, pentru că au condus pe școlari la maial cu stégul negru, amândoi la câte 8 zile de închisore și la amândă de asemenea de câte 50 fl. Amândoi au apelat.

Petrecere de veră. Măestrii cogiocari din Lugoș vor da la 1 august n., în ziua de Sf. Ilie, petrecere cu joc în grădina otelului „Concordia“. În cas nefavorabil petrecerea se va ține duminică la 4 august n. Venitul curat e destinat pentru darurile ce se vor cumpăra bisericii gr. or. române de acolo.

Necrolôge. *Ved. Maria Covaci* n. Almași, fosta soție a reposatului protopop gr. c. din Șilindru în Biharia, George Covaci, a încetat din viață în Oradea-mare, unde a trăit anii văduviei sale, la 22 iulie, în etate de 85 ani, jelită de nepota sa dna Veturia Roman măritată dr. Ioan Neagoe medic în București, de ginere-sau dl Iosif Roman avocat în Oradea-mare și de alți consăngeni. Inmormântarea s'a făcut mercuri la 24 l. c., pontificând prepositul Teodor Kóváry și asistând canonicul Augustin Lăuran, protopopul Petru Mihuș și alți preoți. Între membrii familiei jelitore a fost și dl Alesandru Roman,

venit anume din Budapesta — *George Vessa*, un inteligent medic român, cu sediul în Socodor, comitatul Aradului, a încetat din viață în săptămâna trecută. Mărtea-i i-a prevenit din mușcătura unei mușci, care i-a otrăvit sângele și mântuirea a fost imposibilă. — *Profesorul Rudolf Gneist*, renumitul jurist și om politic german, a murit la Berlin, în etate de 79 ani.

OGLINDA LUMEI.

Inmormântarea lui Stambulow s'a făcut în prezența unei mulțimi mari de partizani. Adversarii n'au luat parte și au afișat pe pereți apeluri prin cari mărđăreau memoria lui Stambulow. Sora mortului, văduva generalului Murkuroff, a refuzat cununa trimisă de prințul Ferdinand. Aceste petrece la Karlsbad și nu cutéză să se întorcă acasă. După știrile mai nouă, ministerul ș-ar fi dat dimisiunea.

Carte de rugăciuni pentru medii spirițiști.

Contesa Adelina Vay-Wurmbrand a editat ăilele acesteia o carte în limba germană. Contesa este catolică, dar în acelaș timp este și aderentă a spiritismului. Influența acestor două direcții spirituale au făcut-o să scrie cartea, care cuprinde rugăciuni pentru medii spirițiști. De ce natură sunt rugăciunile acestea, pôte servi ca exemplu următorul model: „Oh, Dămne, îți mulțumesc că m'ai făcut să cunosc marea și înalta lume a spiritelor. A-tot-puternice părinte, tu ai dărmat dinaintea mea acele piedici, cari despart lumea spiritelor de lumea ămnenilor. Puterea ta a rupt de pe ochii mei vëlul, și acum vëd cu ochii sufletești în lumea tainelor. Ai pus o nouă viață în inima mea. Ai seos din ea germeul morții, căci pentru mine nu mai este mărte, ci viață vecinică me așteptă în tine. Dumneđeul meu Tu ai ușurat durerile ce le-am simțit la mărtea iubitorilor mei, căci pentru mine nu mai este despărțire de ei. Morții mei trăsesc și vin la mine de me mângăie. Oh, părinte, tu mi-ai dat mai mult decât prețuesc tóte comorile de pe pământ! Îți mulțumesc A-tot-puternice! Voi serviție, voi urmă cu supunere poruncile și legile tale. Darurile de care m'ai invrednicit, rămân proprietățile tale, ție să-ți servescă ele. Deschide-mi ochii, urechile și inima, ca să vëd, să aud și să vorbesc, cum voiești Tu și nu lăsă ca o putere blăstemată să me depărteze de tine“.

Poeți de ocașie. În Paris se află mulți poeți de ocașie, cari se hrănesc numai din aceea că la anumite ocașuni fabrică versuri de laudă la adresa unor serbătorii, de la cari primesc în schimb ăre-care daruri în bani. Acești poeți cutreeră biurourile primăriei, își însemnă numele tinerilor inserși pentru cununie, aleg dintre aceștia pe cei mai distinși, și la adresa lor fabrică apoi poesii. Onorariul pentru astfel de poesii se înțelege că este diferit, de obicei înse variază între 1—20 franci. Concurența și pe terenul acesta este foarte mare, din care cauză onorariul se înțelege că suferă; o miresă singură primește câte 15—20 de poesii.

Rasă bună. O fôie spaniolă spune cu multă mărđrie că în America locuește o păreche căsătorită, cu numele Beniter, care în timp de 40 ani dela cununie a sporit populațiunea Spaniei cu 32 copii. Dintre aceștia 26 sunt în viață, anume 20 bărbați și 6 femei.

Aceștia căsătorindu-se, unul dintre ei are 11 copii, altul 8, al treilea 7, etc. Dăcă familia Beniter ar voi să se intrunescă la un prânđ cinstit, ar trebui să taie cel puțin 4 viței.

Tramvai peste Niagara. Americanii cari nu cunosc obstacole, sunt pe cale acum de a stabili un tramvai funicular d'asupra cataractei Niagara. Autorizațiunile necesare pentru această lucrare deja acordate de guvernul din Canada, sunt cerute în momentul de față la New-York și aprôpe și obținute. Se vor construi pe fiecare țerm turnuri de oțel de aprôpe 6 metri înălțime; fiecare din aceste turnuri vor servi ca puncturi de alipire la niște cable de cari vor fi suspendate tramvaieri capabile de a conține vre-o 20 de persoane și destinate de a trece pe d'asupra cataractei. Se crede că instalația va fi terminată în curënd și că ea va ave un mare succes.

Risul în sticlă. Într'una din trecutele ședințe ale Academiei de științe din Paris s'a citit o comunicare foarte interesantă din partea unui doctor belgian. Acesta a descoperit formula unei băturii ale cărei proprietăți sunt foarte esteraordinare. Acest lichid, compus dintr'un amestec de fosfat de sodă și de secară face ca cei ce-l beau să fie cuprinși de o veselie foarte mare, care se manifesteză printr'o ilaritate iresirtibilă, urmată apoi de o bună stare generală a corpului. Grație acestei băturii, nu mai sunt ămneni reu dispuși, nu mai sunt femei nervose, nu mai sunt — ceea ce e mai interesant — sócre gálcevitore, nu mai există ipohondrie, etc. etc. De ađi înainte nu va mai fi decăt veselie.

Poșta redacțiunei.

Mostar. Nu credem să se potrivescă pentru fôia noastră. Scrie-ne vr'o corespondență pen ru salon despre viața de acolo.

Vulcana. Așteptăm corespondența promisă. Dar biografia? Portretul e gata de mult și numai din lipsa biografiei nu s'a putut publică pân' acuma.

Cordeu. Cu cea mai mare plăcere. Numai s'o păstrați bine.
Bucureși. Dlui D. T. A trecut și sfârșitul lui iunie și n'am primit nimic. Să mai așteptăm?

Kolomea. A sosit. Dar fiind că trebuie s'o supunem unei esaminări migăloșe, de ocamdată sântem siliți a o pune la dosar, acuma fiind ocupați peste măsură cu o astfel de lucrare.

Nepublicabile: Ai dispărut, Ce face ea, Fata la fântână, Tu mi-ai spus, Mergënd pe drum, Izvorul.

Inelul grației. Ceea ce pretindem din capul locului, este o limbă bună. Lucrarea dtale e foarte reu scrisă româneșce.

Călindarul săptămănei.

Dumineca a 8-a după Rusaliu, Ev. dela Mateiu, c. 14, gl. 7, a inv. 8.			
Đua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sórele.
Duminecă 16	Mart Antinogen	28	Inocentiu 4 0 7 42
Luni 17	† Mart. Marina	29	Marta 4 1 7 40
Mărți 18	Iachint si Emilian	30	Beatrice 4 3 7 39
Mercuri 19	Cuv. Macrina	31	Ignatie Loj. 4 4 7 37
Joi 20	† St. Prof Ilie	1	August Pet. 4 6 7 35
Vineri 21	Păr. Simeon si Ioan	2	Portiuncula 4 7 7 34
Sămbătă 22	† Muc. Maria Magdal.	3	August 4 9 7 32

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.